

154. पान° Kām. Nitis. 14, 20. कर्म° 15, 25. स्वबल° so v. a. *Verlust* KIR. 13, 15. दुर्भित° so v. a. *Hungersnoth* Spr. 4630. मृगया° *Unfall* —, *schlimme Folge bei*, von Kām. Nitis. 14, 24. स्त्री° 57. पान° 61. — 6) *Untergang* (eines Gestirns): चन्द्र° Mṛāṇ. 91, 3. Çāk. 77. — 7) *Belagerung* oder *Belagerungstruppen* Ind. St. 10, 165, N. 198. व्यसन v. l. — Die Lexicographen kennen folgende Bedd.: अघ AK. 3, 4, 14, 25. अनय 24, 151. सक्ति: स्त्रीपानमृगयादिषु H. an. 3, 408. fg. MED. n. 122. दोषः कामकोपनः AK. 3, 4, 18, 123. निष्फलोद्यम und देवानिष्टफल TRIK. H. an. MED. पाप und अशुभ H. an. MED. विपद् (विपत्ति) AK. H. an. MED. धंश (3, 4, 18, 123) und आधि (3, 4, 12, 100) AK. Eine Etymologie des Wortes Kām. Nitis. 13, 19: यस्माद्भि व्यसति श्रेयस्तस्माद्यसनमुच्यते. — Vgl. दुर्व्यसन, नौ, मारिव्यसनवारक, मूल° und वियसन.

2. व्यसन adj. HARIV. 7915 fehlerhaft für व्यशन, MBh. 12, 3910 für व्यसन.

व्यसनवत् (von 1. व्यसन) adj. am Ende eines comp.: कोश° *der ein Ungemach mit seinem Schatze erlitten hat* Spr. (II) 1950.

व्यसनिता (von व्यसनिन्) f. 1) *Liebhabet* zu (loc.): षड्भाषास्वपि दृश्यते व्यसनिता KāURAP. 19 in Journ. as. IV sér. t. XI, S. 472. *das Versessensein auf Etwas*: व्यसनितया विग्रहे न विधिः Hit. 94, 3. — 2) *eine den Menschen beherrschende Leidenschaft, eine schlechte Passion* KATHĀS. 11, 23.

व्यसनित्व (wie eben) n. *das Fröhnen, Oblieden*: विषय° Rīgā-Tar. 5, 252.

व्यसनिन् (von 1. व्यसन) adj. 1) am Ende eines comp. *leidenschaftlich ergeben, erpicht* —, *versessen auf*: समर° Mṛāṇ. 1, 20. अद्भुत° Spr. (II) 545. सत्यव्रत° (I) 2655. मानोत्सेकपराक्रम° 2879. सञ्चरितोदय° 5146. मृगया° KATHĀS. 11, 10, 21, 22. हूतिक° 26, 194. शम° Rīgā-Tar. 2, 143. दिङ्मर्षय° 4, 666. जीर्णोद्धति° 8, 78. 2381. तुरङ्गव्यसनी (so zu lesen) 1287. शकुनिबन्ध° PAKĀT. 192, 2. — 2) *bösen Neigungen fröhnend, schlechte Passionen habend, lasterhaft* H. 435. Jñān. 2, 32. HARIV. 767. Kām. Nitis. 4, 56. 13, 19. 59. Spr. (II) 23. 639. 1801. 2715. (I) 2901. 3298. 3041 (M.). VARĀH. BṛH. S. 101, 13. KATHĀS. 15, 56. 16, 21. 24, 58. 26, 199. 93, 41. DAṢAR. 2, 8. ŚĪH. D. 159. PAKĀT. 163, 14. अति° KATHĀS. 43, 25. अ° Suçr. 1, 371, 16. VARĀH. BṛH. S. 2, S. 3, Z. 4 v. u. Kām. Nitis. 14, 2. Spr. 2007. 3041 (M.). 5338. — 3) *den ein Unfall betroffen hat, unglücklich* MBh. 3, 2741. 7, 1276. पैरसि व्यसनी कृतः 11, 586. R. 2, 40, 5. R. Goar. 2, 17, 43. Kām. Nitis. 11, 75. Spr. (II) 2063. 2922 (Conj.). सूत° *der einen Unfall mit dem Wagenlenker gehabt hat* MBh. 5, 7223. प्रत्यासन्न° *dem ein Unfall droht* (प्रत्यासन्नाः समीपस्थाः व्यसननिश्चिरुः खिनो धात्रादयो यस्य सः NILAK.) 12, 1422. दुर्भित° *der mit Hungersnoth zu kämpfen hat* Spr. (II) 2872.

व्यसनोत्सव m. *ein Fest, bei dem man seinen schlechten Passionen freien Lauf lässt, Orgien u. s. w.* VARĀH. BṛH. S. 78, 11.

व्यसि (2. वि + असि) adj. *ohne Schwert*: कोश Spr. (II) 3023.

व्यसु (2. वि + असु) adj. (f. eben so) *entseelt, leblos* MBh. 1, 958. 963. 8313. 3, 2400. 4, 777. 7, 3318. Verz. d. Oxf. H. 257, a. N. 3. BṛH. P. 3, 3, 1. 5, 18, 15. 7, 3, 37 (= अघ्राण Comm., Gegens. असुमत्). 10, 58. बभूव प्रासराव्यः स दशभिर्द्विसेव्यसुः so v. a. *starb* Rīgā-Tar. 5, 241. यो व्य-

धाञ्जतून्व्यसून् so v. a. *tödtete* 3, 57.

व्यसुव (von व्यसु) n. *Verlust des Lebens* VARĀH. BṛH. S. 71, 7.

व्यस्त s. u. 2. अस् mit वि. Hinzugefügt könnte werden: = व्याप्त, व्याकुल MED. t. 54. *auseinandergerissen, voneinanderstehend, klaffend* TAITT. PRĀT. 2, 12 (अति°). Comm. zu 13 (अति°). 14. शब्द (अ°) LĪTJ. 6, 10, 18 in Ind. St. 4, 268, N. *zerstreut* WEBER, GJOT. 109. °त्रैराशिक rule of three terms inverse COLEBR. Alg. 34. °विधि inversion 21.

व्यस्तकेश adj. (f. ई°) *struppig* AV. 8, 1, 19.

व्यस्तपद n. *Gegenklage* ÇKDa. nach MIT.

व्यस्तार n. *das Hervorquellen des Brunstaftes aus den Schläfen eines Elefanten* TRIK. 2, 8, 36. HĀN. 29.

व्यस्थक (2. वि + अस्थन्) adj. *knochenlos* PAKĀT. Bṛ. 24, 18, 7.

व्यहन् und व्यह्नु (2. वि + अ°), loc. व्यह्नि, व्यह्नि und व्यह्ने P. 6, 3, 110. VOP. 3, 42.

1. व्या, व्ययति DĀITUP. 23, 38 (संवरणो). विव्याप P. 6, 1, 46. VOP. 8, 138. विव्ययिष P. 7, 2, 66. VOP. 8, 62. 139. विव्ययतुम् und विव्यतुम् 139. अ-व्यत्; व्यपते, अव्यत, विव्ये, विव्यार्न; °व्याप und °वीय P. 6, 1, 43. fg. (°वीय angeblich nur nach परि). partic. वीत. med. *sich bergen* —, *hüllen in*: हारिः पवित्रं अव्यत RV. 9, 101, 15. इन्द्रव्यत सानो अव्ये 97, 12. partic. praes. pass.: पणिभिर्वीयमाणः (so in den Hdschr. und in den Ausgg.) TS. 1, 1, 11, 2. TBa. 3, 3, 6. entsprechend dem गुह्यमान VS. 2, 17. जरायुणा वीतः (so Comm.; आवीतः nach BURNOUR) gehüllt in BṛH. P. 3, 31, 4. मौड्या मेखलया वीतः umgürtet 8, 18, 24. — Vgl. 7. वी, 3. वीत und वीतमूत्र.

— caus. व्यापयति P. 7, 3, 87. VOP. 18, 6.

— intens. वेवीयते P. 6, 1, 19. VOP. 20, 12. Vgl. 5. वी.

— अधि, °वीत *umwickelt*: अकीन्द्रभोगैः BṛH. P. 3, 8, 29. अधिव्यपतौ MBh. 1, 723 fehlerhaft; s. u. अघ.

— अघ 1) *abziehen, abdecken*: अघो मर्हि व्यपति चक्षसे तमः RV. 7, 81, 1. त्वेऽङ्गैः अपाचीनमप्ये व्यपे AV. 6, 91, 1. — 2) med. (*sich herauswickeln, sich frei machen*) *leugnen* (intrans.): कृत्वाप्यपते M. 8, 332. अर्थे उपव्यपमानः 51. 60. — Vgl. अनपव्यपत्.

— अघि *sudecken*: अघ्याऽपि व्यापमसि AV. 1, 27, 1.

— अघि med. *sich in Etwas hüllen*: अघि व्यपस्व खदिरस्य सारम् RV. 3, 53, 19.

— अघ *abziehen, abdecken*: अघव्यपन्नसितं वस्त्रं RV. 4, 13, 4. अघव्यपत्तावसितम् (so ist zu lesen) *das schwarze (Gewebe) abdeckend* MBh. 1, 723.

— आ *umnehmen* (als Hülle, mit acc.); *sich bergen in* (loc.): आ वो हारिर्द भयमाना व्यपेयम् so v. a. *an eure Brust will ich mich flüchten* RV. 2, 29, 6. आ ये रसांसि तविषोभिर्व्यत 1, 166, 4. आ जामिर्त्वे अव्यत 9, 101, 14. 107, 13. — Vgl. unter dem simpl. am Ende, आवीतिन्, प्राचीनावीत, मकावीत (?).

— उद्, उद्गीत MBh. 7, 685 fehlerhaft für उद्गीत, wie die ed. Bomb. liest.

— उप *umnehmen, umhängen* (die heilige Schnur über die linke Schulter und unter den rechten Arm): उपवीत देवानाम् उपव्यपते देवलक्ष्मेव तत्कुहते TS. 2, 5, 11, 1. उपवीय TBa. 1, 6, 8, 2. KĪTJ. 36, 12. मकाधने डकुलाय्ये परिधायोपवीय च BṛH. P. 4, 21, 17. — Vgl. उपवीत (*heilige Schnur* auch HARIV. 14844. RAGH. 11, 64. BṛH. P. 5, 9, 11. 6, 19,